

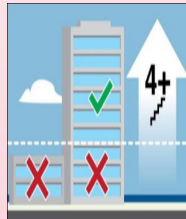
KOE HAA HA'AKU ME'A 'E FAI 'IHA FAKATOKANGA PEAU KULA? (SUNAMI)?

- 'I he taimi 'e fiema'u ai ke fetukutuku, 'e fakatatangi 'a e me'aongo fakatokanga. (siren). Koe fakatokanga mamafa 'eni 'oku 'iai e 'amanaki 'e tafea lahi e fonua. Mavahe mama'o mei he ngaahi vai tafe, vaito moha fa'ahinga vai pe 'oku fakatau ki he tahi koe 'uhi koe Peau Kula 'oku hoko.

Kapau 'oku ke 'i ha feitu'u 'oku 'ikai fiema'u ke fetukutuku, nofo ma'u 'i he feitu'u 'oku ke 'i ai ke fakasi'isi'i 'a e fe'alu'aki me'alele he hala.

- Vakai'i 'ae Letio moe TV, moe **HNL.info** pe koe NOAA Letio ki he fakamatala 'ea moe ngaahi fakamatala fakafokifa. Hei'ilo pe 'oku 'iai ha fakamatala fekau'aki mo Hawaii ni mei he niusi fakakatoa 'ae fonua.

- Kapau 'oku ke nofo 'iha ngaahi fale ma'olunga 'i he kolomu'a, 'oku malava pe keke fetukutuku ki 'olunga. Koe ngaahi fale ma'olunga pehe, kuopau ke fakafonu sima ke a'u ki he fungavaka 10, 'e maluange 'o kapau teke fetukutuku ki he fungavaka 4 'o fai hake ai ki he 'u fungavaka ki 'olunga.

Kapau 'oku 'i ai ha taimi, 'ave 'ae ngaahi vaka ki he loto tahi.

- Koe ngaahi feitu'u 'oku fiema'u ke nau fetukutuku, 'alu mama'o 'aupito meihe ngaahi feitu'u ko 'eni, kae 'oualeva kuo faka'ata mai mei he kau ma'u mafai fakapule'anga. Talangofua ki he tu'utu'uni moe lao 'oku 'oatu meihe kau ma'u mafai fakapule'anga. Toki foki ki ho feitu'u 'oka fakangofua ke fai.

- Vakai'i 'a e Letio moe Televisione Hawaii, **HNL.info** pe NOAA koe Letio fakamatala 'ea moe ngaahi me'a fakafokifa 'o fekau'aki moha ngaahi nofo'anga fakataimi ke fai kiai ha nofo pe koe ngaahi feitu'u ma'u'anga tokoni.

KAPAU 'OKU KE FAKATOKANGA'I HA NI'IHI 'OE NGAHI FAKATOKANGA FAKANATULA, PE KE MUIMUI KIHE FALE'I KO 'ENI:

- Mavahe fakavavevave ki ha feitu'u 'oku malu, ha feitu'u 'oku ma'olunga, 'oku 'ikai ofi ki he tahi, pe teke mavahe ki ha fale 'oku a'u hono fungavaka ki he fungavaka 10 peake feinga keke nofo 'ihe fungavaka 4 pe ma'olungaange ai.

- 'Oua teke toe tatali kiha ngaahi fakatokanga fakapule'anga.
- Luelue pe 'aka ha pasikala 'o kapau 'e faingamalie.
- 'Oua teke toe tatali pe toe to'o ha fa'ahinga me'a 'e taha 'o 'alu moia.
- 'Oua na'ake toe foki ki he matatahi. Ko e ngaahi fu'u peau lalahi 'e hokohoko 'enau ha'u ki 'uta 'iha ngaahi houa lahi.

FOUNGA FEFE HA'AKU MATEUTEU?

- Toe fakatokanga'iange 'ae ngaahi feitu'u 'oku ke nofo ai, ngaue ai, vainga pe 'a'ahi kiai pe koha feitu'u 'oku 'i ai ha fakatokanga keke mavahe mei ai he Peau Kula, pe 'oku FU'U FIEMA'U keke mavahe mei ai 'oka hoko ha Peau Kula, pe koha feitu'u pe ia 'oku malu.
- Lau pe ako 'a e fakahinohino moe mape fekau'aki moe taimi ke mavahe ai 'oka hoko mai ha Peau Kula 'ihe **www.honolulu.gov/dem**, koe tohi telefoni pe koe Laipeli fakapule'anga.
- Teuteu'i ha ki'i kato pe kato leta (GO BAG) ki mu'a pea fa'o kiai ha ngaahi me'a 'oku ke fiema'u fakavavevave, teke lava ke to'o 'o 'alu moia'oka hoko mai ha fakatu'utamaki.

Water

Food

Radio

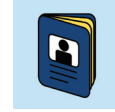
Flashlight

Medicine

First Aid

Important Documents

KI'I KATO
(GO BAG) naunau

KOE HA HA'AKU ME'A 'E FAI 'IHA NGAHI MOFUIKE MAMA'O MOHA NGAHI PEAU KULA? (SUNAMI)?

Ko e mofuike 'oku hoko he 'ataki 'oe Pasifiki, fekumi pe 'oku 'i ai ha fakatokanga, pe fakamatala Peau Kula ki Hawaii ni.

NGAAHI ME'A KE FAI 'OKA HOKO MAI HA MOFUIKE PE PEAU KULA?

TU'ULUTUI KI LALO

Tu'ulutui ki lalo 'aki ho tui moe nima ke 'oua na'a ha'aki koe keke to ki lalo 'ehe mofuike.

MALU'I

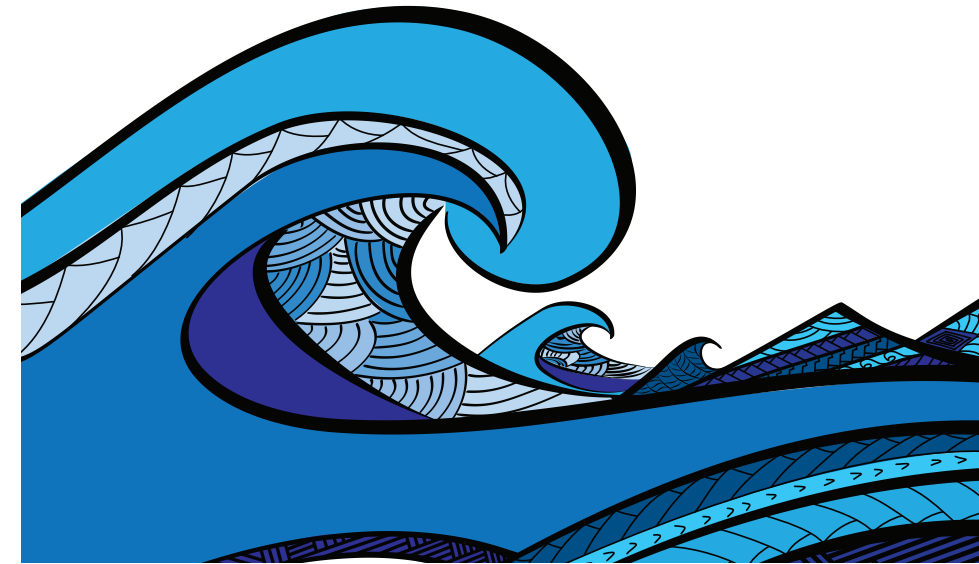
Malu'i ho 'ulu moho kia 'aki ho nima, pea malu'i koe mei he ngaahi ha'aha'a 'oku ngangana. 'Oua 'e ofi ki ha sio'ata pe matapa sio'ata.

PUKE

Puke ma'u 'i ha me'a 'oku fefeka, keke muimui ai, nofo ma'u pea 'oua teke hu ki tu'a kae 'oua ke tu'u 'a e lulu.

- Tu'uma'u kae 'oleva ke 'osi e lulu. 'Oua teke 'alu ki tu'a kae 'oleva kuo tu'u e lulu.
- E malava pe ke hoko ha Peau Kula 'i ha 'osi pe ha miniti si'i mei ha mofuike. 'I he 'osi pe 'ae mofuike, kapau 'oku ke ofi ki ha tahi, mavahe fakavavevave ki ha feitu'u ma'olunga.
- 'Oua teke tatali ki he fakatokanga Peau Kula.
- Lue mamalie pe teke 'aka pasikala ki he feitu'u 'oku malu, 'oua teke faka'uli 'i ho'o me'alele.

FAKAATONGA

NGAAHI MO'ONI 'OE PEAU KULA (SUNAMI)

NGAAHI FEHU'I 'OKU FA'A FEHU'IA

Mateuteu he 'aho ni kihe Peau Kula

Ako ha ngaahi me'a mahu'inga fekau'aki moe Peau Kula, ke lava keke tokoni mo fakahaofi ai ha mo'ui!

NGAAHI FAKAMATALA MAHU'INGA 'OKU FIEMA'U KEKE 'ILO'I

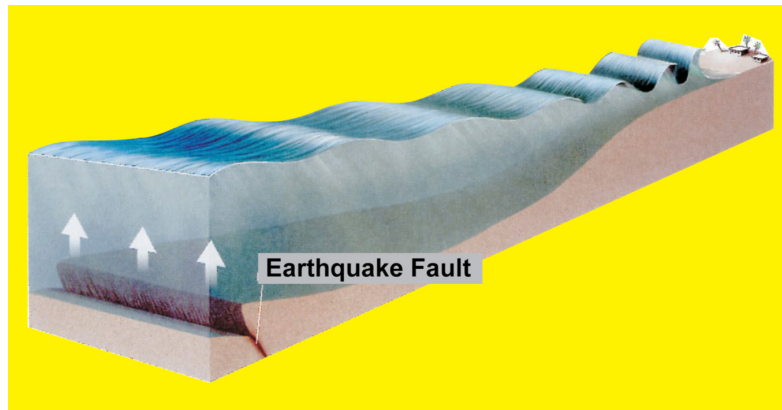

Department of Emergency Management
City and County of Honolulu
www.honolulu.gov/dem dem@honolulu.gov
Phone (808) 723-8960 TTY (808) 723-8966

O'AHU

KOE HA E PEAU KULA? (SUNAMI)

- Ko e Peau Kula 'oku fu'u fakatu'utamaki 'oka hoko mai, pea peau lalahi mo loloa. 'Oku 'ikai fai ha kaukau pe fanifo 'i he Peau Kula, 'oku hanga 'e he peau kula 'o fakatafea'i 'a e fonua 'o hange ha vai tafea 'au malohi. Ko e Peau Kula 'oku ne 'omai ha veve, pea 'oku fakautuutu ki he lahiange ke fakatupu ha lavea lahi.
- 'E malava ke toutou ha'u pe 'a e Peau Kula 'i ha ngaahi houa, pea mei he miniti 'e 10 ki he houa 'e 1 'ene vamama'o, pea 'e mahalo koe Peau 'uluaki 'oku 'ikai koe lahi taha ia.
- 'Oku vave 'aupito 'a e ha'u 'a e Peau Kula mei he loto tahi 'o tatau moha puna ha vakapuna seti (ofi kihe 500 mph) neongo e ngali si'isi'i 'ae peau 'o haa lau 'inisi pe hono ma'olunga.
- 'I 'he taimi 'oku a'u mai ai 'ae Peau Kula ki he matatahi, 'oku ki'i mamalie kae fakautuutu hono ma'olunga. 'Oku fa'aki mai moha fu'u malohi fakamanavahe 'aupito, tafea moha ngaahi feitu'u ma'ulalo 'i he fonua pea moha ngaahi 'api.
Ko Hawaii ni, na'e fakahisitolia he na'e 'i ai ha ngaahi feitu'u na'e a'u e vai ki he fute 'e 30.
- 'Oku fa'a fakatupu 'ae Peau Kula mei ha Mofuike 'i he lototahi.
- 'Oku fa'a si'isi'i ke fakatupu 'ae Peau Kula mei ha puna 'ae afi 'i he lalo tahi, holo 'a e fonua, holo ha ngaahi fale lalahi pe koha fetu'u to mei he 'ata.
- 'Oku 'iai ha ngaahi 'api nofo'anga mo ha ngaahi fale 'e 'ikai tenau lava ke matatali 'a e Peau Kula.

KOE NGAHI FAKA'ILONGA FAKANATULA 'E 'I AI HA PEAU KULA 'E HA'U

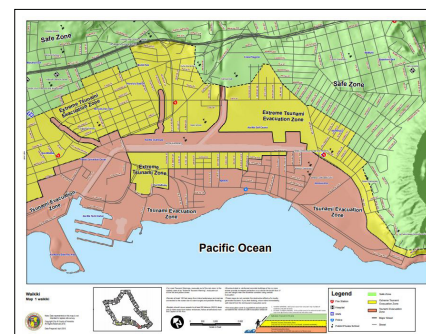
ONGO: Ongoi 'ae lulu'i e fonua (mofuike) 'o fu'u malohi 'o 'ikai teke toe lava ke tu'uma'u.

SIO: Sio ki he tahi pe 'oku malele ki mui, pe 'oku tafe takai pe 'oku ha ngali kehe.

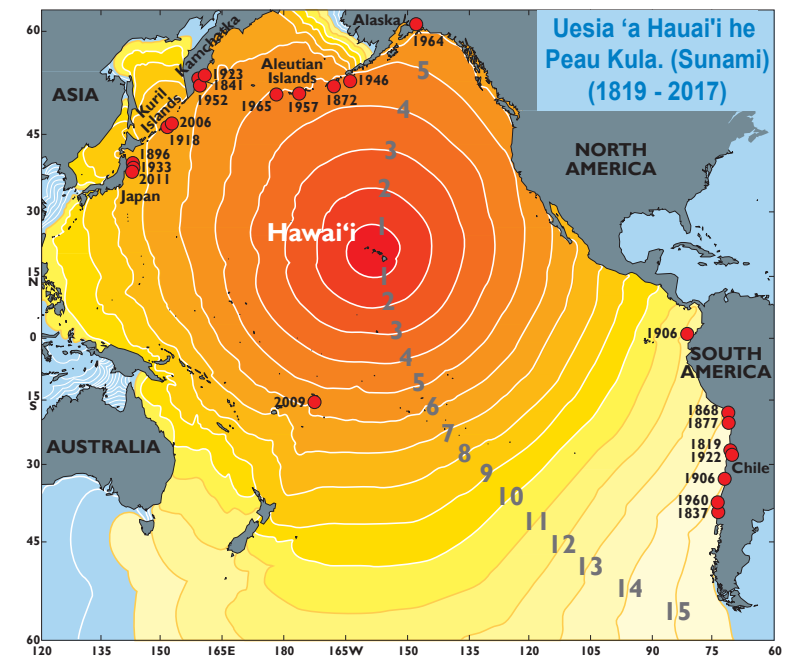
FANONGO: Teke lava ke fanongo ki he Peau Kula 'oku ongomai hange ha Vakapuna seti pe Lelue uta.

NGAAHI LEVOLO 'OE FAKATOKANGA PEAU KULA (SUNAMI) (PACIFIC TSUNAMI WARNING CENTER)

- **Fanongonongo Peau Kula**
Kapau 'e tala ha Fanongonongo Peau Kula, pea mahino leva 'oku si'isi'i ke hake mai ha peau kula. (sunami).
- **Fanongonongo Peau Kula Te'eki Ke Fakapapau'i**
Kapau 'oku 'iai ha fakatokanga Peau Kula, 'oku totonu ke fakamaau, pea mateuteu he mahalo e to mai ha Peau Kula.
- **Fale'i Ki He Peau Kula**
Kapau 'oku fakatokanga mai 'oku 'i ai ha Peau Kula, 'oku fiema'u keke mavahe mei he matatahi, feitu'u ma'ulalo, matafanga pea moe tau'anga vaka 'i he tahi.
Kapau 'oku 'i ai ha taimi, 'ave 'ae ngaahi vaka ki he loto tahi. 'E 'i ai 'a e 'au malohi pea fakamanavahe 'aupito, pea moe ngaahi peau he matafanga moe ngaahi vai. Kae 'ikai ha tafea lahi 'e hoko ki he fonua.
- **Fakatokanga Peau Kula**
Kapau 'oku 'iai ha fakatokanga Peau Kula, mavahe fakavavevave mei he feitu'u 'oku faka'ilonga'i matolu ai 'a e lanu kulokula kihe feitu'u 'oku faka'ilong'i ai 'ae lanu mata 'aia 'oku 'asi 'i he fakahinohino he mape.
- **Fakatokanga 'Oku 'Iai 'Ae Peau Kula**
Kapau 'oku 'iai ha fanongonongo 'oku 'i ai ha Peau Kula, fakavavevave leva 'o mavahe mei he ngaahi feitu'u fakatu'utamaki 'o hange ko e lanu engeenga ('oku 'asi he mape 'oku laine totitoti) pea moe lanu kulokula ('oku 'ihe laine matolu), 'oke hola ki he feitu'u malu koia 'oku lanu mata 'a e 'oku ha he mape.
'E malava 'eha mofuike malohi 'o a'u ki he makititiute 'e 9 ki 'olunga 'one Fakatupu ha fanga fu'u Peau Kula Lalahi 'aupito. Fakafuofua koe houa pe 'e 3.5 keke fakatovave 'o mavahe, pea a'u mai 'a e Peau Kula 'uluaki.

Mape Fetukutuku mei he Peau Kula. (Sunami) (Waikiki)

Koe tatangi tu'o 1 'oe fangu fakatokanga 'oku fakatatau ia kiha houa 'e 1 'oe vave e a'u mai e Peau Kula (Sunami) ki Hauai'i.

'OKA 'OSI 'AE PEAU KULA: KOE HA 'AE TAIMI 'OKU MALU AI KEKE FOKI?'

- Ko e taimi 'e ni'ihii 'i he 'osi 'ae Peau Kula 'e lahi ha ngaahi maumau pe 'oku 'ikai ha maumau. Kapau 'oku 'iai ha maumau, 'e fai ha ngaahi fekumi moha fakahaofi, tatau pe 'i he fonua pe tahi. Pea koe ngaahi feitu'u ko 'eni he'ikai lava ha foki kiai 'iha ngaahi houa lahi pea mo ha ngaahi 'aho.
- Kapau na'e 'osi 'a e Peau Kula na'e 'ikai ke hoko ha maumau, 'e lava pe ke fakangofua 'a e matafanga, kae mahalo ki he tahi 'e 'ikai ngofua ke faka'ata.
- 'I he matafonua 'e ngali ke lahi ai 'a e ngaahi maumau, hange koe taafea, veve kehekehe mei he ngaahi 'api, vela, ngaahi me'a fakakona ne mahua (HAZMAT), kau ai moe ngaahi laine kehekehe (uaea 'uhila, laine telefoni, hala/hala fkvakavaka, laine kasa moe hafua). He 'ikai lava ke fakangofua 'a e kakai ki he ngaahi feitu'u ko 'eni kae 'oualeva ke fakama'a 'a e ngaahi me'a ko 'eni.
- Tali ke toki 'oatu, ha faka'ata fakapule'anga pea ke toki foki/pe 'alu ki he ngaahi feitu'u ma'ulalo pe koe ngaahi vai.

FOR MORE INFORMATION:

DEPARTMENT OF EMERGENCY MANAGEMENT
CITY AND COUNTY OF HONOLULU
WWW.HONOLULU.GOV/DEM DEM@HONOLULU.GOV
PHONE (808) 723-8960 TTY (808) 723-8966

INTERNATIONAL TSUNAMI INFORMATION CENTER
PACIFIC TSUNAMI WARNING CENTER
HAWAII.TSUNAMI.ORG TSUNAMI.GOV ITIC.TSUNAMI@NOAA.GOV
PHONE (808) 725-6050